

Educación en la Naturaleza, poniendo los cuidados en el centro

01.Dic - 20.Dic 2023

Cód. @17-23

Mod.:
Online

Edición
2023

Tipo de actividad
Curso online de larga duración

Fecha
01.Dic - 20.Dic 2023

Idiomas
Euskera Español

Validez académica
30 horas

DIRECCIÓN

Maialen Sistiaga Poveda, Kutxa Ekogunea, Baso Eskola

Irati Andoño Erdozain, Kutxa Ekogunea

Comité Organizador

Fundación
BBVA

Descripción

Este Curso tiene homologación del Dpto. de Educación del Gobierno Vasco para el profesorado no universitario (cód. homologación 2368170021). Solicitada también homologación como formación permanente del profesorado por el Departamento de Educación del Gobierno de Navarra.

En este curso nos hemos centrado en el sistema educativo social actual, priorizando el cuidado para educar en igualdad. Queremos reivindicar una naturaleza para todas/os, para que todos los seres vivos tengamos igualdad de oportunidades para crecer y educar en el medio natural independientemente de nuestro origen, sexo, edad o discapacidades.

Por lo tanto, desde la pedagogía de los cuidados, reflexionaremos sobre el papel de las personas adultas como compañeras/os de viaje del alumnado, profundizando en la pedagogía de los riesgos y hablando sobre la igualdad de oportunidades para crecer en contacto con la naturaleza.

Cuida de la naturaleza y cuida en ella, para que la naturaleza nos cuide.

Objetivos

Hablar de la igualdad de oportunidades para tener contacto con la naturaleza de todos los seres vivos, partiendo de la diversidad de género, edad, cultura, inteligencia o de cualquier otro tipo.

Abordar la perspectiva del cuidado mutuo desde el eje ambiental y educativo.

.

Dar a conocer proyectos que eduquen en la naturaleza en igualdad de oportunidades.

Reflexionar sobre nuestra influencia en los espacios naturales tradicionales con el fin de preservar nuestros ecosistemas.

Programa

01-12-2023 / 01-12-2023

Zaintza erdigunean baita naturan ere

“Online saioa”

Zer da zaintzea eta zaintzak zer dakar? Nork zaintzen du? Zaintzen pedagogiaz hitz egingo dugu, ongizatea zaintzeaz, autonomiarik galdu gabe. Zaintzan bidelagun izateaz: beharretatik, nahietatik eta gure limiteetatik. Gure barne beldurrak aztertuko ditugu eta berdintasunerako gakoak eman.

IMPARTIDOR/ES: **María Mayorga Martín**

04-12-2023 / 04-12-2023

Naturaz inguratuta bizitzeak dituen onuren ebidentzia zientifikoak

“Online saioa”

INMA (Infancia y Medioambiente) proiektuko eta Biodonostiako ikertzailearen eskutik, eremu berdez inguratuta hazteak dituen abantailen inguruan hitz egingo digu.

IMPARTIDOR/ES: **Aitana Lertxundi Manterola**

05-12-2023 / 05-12-2023

Zer da natura zaintzea?

“Online saioa”

Hitzaldi honen bidez, Arturo Elosegik natura zaintzeko gakoak diren honako galderei emango die erantzuna: Natura zaintzeko ezinbestekoa al da natura ezagutzea? Edo hau giza-ikuspuntua baino ez da? Hobe zaintzen zuten natura gure arbasoek? Hobeto ezagutzen zuten? Zer da jasangarriagoa, herri txiki edo hiri handietan bizitzea? Hondatzen dugun naturan interbentzioak edo konpentsazioak egitea, natura zaintzea da? Zer dira interbentzio biomimetikoak? Ordezkatuta egon beharko lukete beste bizidunak gure erabakietan...? Eremuaren ordenazioaren, birnaturalizazioaren, etab. adibideak emango dizkigu, naturan hezten dugunean eragiten dugun inpaktuaren eta egin ditzakegun interbentzioen inguruan hausnartu dezagun.

IMPARTIDOR/ES: **Arturo Eloseggi Irurtia**

06-12-2023 / 06-12-2023

Ikasleekin erabiltzen ditugun naturguneen zaintzarako neurriak

“Online saioa”

Eskolak naturan murgildu diren honetan, naturaren beraren zaintza bermatu beharra dugu, ekosistema motaren arabera, bertan bizi diren bizidun guztiak zain ditzagun. Baso-eskolan erabiltzen ditugun eremu desberdinen diagnosia egingo dugu, bertan ikusitako inpaktuak, inpaktu hauen sailkapena, etab. Denon artean ariketa praktikoa egingo dugu, inpaktuak mugatzeko moduak bilatzeko, prebentzio neurriak adostu eta behin inpaktuak sortuta hauek gutxitzeko tresnak eta baliabideak lantzeko.

IMPARTIDOR/ES: **Maialen Sistiaga Poveda**
Jon Ander Galarraga Zubeldia

07-12-2023 / 07-12-2023

Kasu praktikoa: Lurzoruaren erregenerazio didaktikoa

“Online saioa”

Zenbait natura gunetan, hauen karga gaitasuna gaintitzea gerta daiteke, adibidez, ikasle gehiegi sartzearen ondorioz, lurzorua degradatzen hasten denean. Horrelako kasu bat ematen denean, nola jokatu beharko genuke? Kasu praktikoa honen bidez, sortutako arazo honi irtenbidea ikasleekin burututako ikerketa-lan baten bidez ematea bilatzen da. Ikasleak eurak izango dira honelako arazo baten aurrean zein neurri hartu ikertu beharko dutenak eta dagoeneko, ikastetxe batean burututako erregenerazio didaktikoaren sekuentziak eta emaitzak azalduko ditugu saio honetan.

IMPARTIDOR/ES: **Erkiz Miguez Montero**
Irati Andoño Erdozain

08-12-2023 / 08-12-2023

Lurraren zaintza, pertsonen zaintza eta bidezko banaketa ardatz dituzten ko-diseinuak

“Online saioa”

Kanpoko espazioak ikastetxeentzat aukera bat dira, baina baita herri edo hirientzat ere. Egungo osasun eta ingurumen krisiak kanpoko espazioak egokitzeko beharra berresten du, bertan bizi diren pertsonak eta izaki bizidunak modu osasungarrian garatu ahal izateko. Horregatik, eredu horren alde egin nahi badugu ingurune jasangarri eta naturalez gozatu ahal izateko, espazio horiek modu iraunkorrean eraiki eta kudeatu behar dira. Hori dela-eta, oso aberasgarria izan daiteke biodibertsitate handiagoko espazioak sortzea, paisaiaren parte diren izaki bizidunak kontuan hartuta. Aukera izango dugu ko-disinuaren garrantziaz hausnartzeko eta diseinuaren printzipio ezberdinak lantzeko.

IMPARTIDOR/ES: **Ivan Tellaetxe Ulesi**
Mayi Lekuona Artola

11-12-2023 / 11-12-2023

Haurren eskubide unibertsalak eta natura

“Online saioa”

Teorian, haurrek ingurumen garbi eta osasungarria izateko eskubidea eta jolaserako eskubidea aitortuta dituzten arren, errealitatea, nahiko bestelakoa da eta Espainiako estatuan, 5-12 urte bitarteko haurren %49ak egunean ordu bat baino gutxiago ematen du kalean eta gurasoen arabera, haurren %81ak baliabide teknologikoekin baino ez du jolastu nahi izaten. Saio honetan, Pilar Kaltzadak gurean existitzen diren pobrezia moten inguruan hitz egingo digu eta naturan aisialdian ematen duten denbora eza, pobrezia mota horietako bat ote den hausnartu.

IMPARTIDOR/ES: **Pilar Kaltzada Gonzalez**

12-12-2023 / 12-12-2023

Nola kudeatu kultur aniztasuna eskola komunitatean?

“Online saioa”

Gaur egun, migrazio-prozesuak eta kulturen aniztasuna gero eta ugariagoak dira, eta fenomeno horiek hezkuntzan eragin ditzaketen arrakalak gainditzeko tresnak behar izaten ditugu maiz. Inklusibotasuna, elkarrizketa multikulturala, bitartekotza eta balio demokratikoak gero eta beharrezkoagoak eta garrantzitsuagoak ditugu eta kultura aniztasunaren eta inklusioaren erronkei aurre egiten dien ikuspegia izatea behar-beharrezkoa bihurtu zaigu.

IMPARTIDOR/ES: **Amelia Barquin**

13-12-2023 / 13-12-2023

Nola kudeatu kultur aniztasuna naturgunean?

“Online saioa”

Kultura aniztasunaren eta inklusioaren erronkak handitu gaitzke natur eremu batera ateratzeaz ari garenean, jatorri eta kulturaren arabera, familia batzuek mesfidantza edo errezelo handiagoa erakutsi dezakete, edo hori iruditzen zaigu batzutan irakasleoi. Baina hala da benetan? Nolakoa zen herrialde horietako hezkuntza-sistema eta nola ikusten dute atzerriko familiek naturan hezteko eredua?

IMPARTIDOR/ES: **Eider Amundarain**
Margari Eizagirre Aranburu

14-12-2023 / 14-12-2023

Naturara hurbiltzea euskararen erabilerarako aukera

“Online saioa”

Hizkuntza guztien berdintasunetik abiatuz, hizkuntza bakoitzaren garapen jasangarria lortzea du helburu hizkuntza-ekologiak. Ekologiaren ikuspegia hizkuntzetara ekartzen du hizkuntza-ekologiak eta hizkuntza aniztasuna kudeatzeko eta euskara biziberritzeko paradigma berri gisara planteatzen da. Hain zuzen, natura euskara testuinguru berri eta askeago batean ikasteko aukera gisa ikusten dugu natura eta honi buruz arituko gara saio honetan.

IMPARTIDOR/ES: **Itsaso Olaizola Azurmendi**
Idurre Betelu Jauregi
Itsaso Pulido

15-12-2023 / 15-12-2023

Aniztasun funtzionala eta natura arrakala

“Online saioa”

Arrakala digitalaz hitz egiten da maiz baina errealitatea da, digitala baino gehiago, natura arrakala sufritzen dutela ikasle askok eta egoera hau, aniztasun funtzionala duten ikasleengan areagotu egiten da. Lehen saio honetan, Katia Huesok arazo honen berri emango digu, baliabideak proposatuz eta hausnarketarako gunea sortuz.

IMPARTIDOR/ES: **Katia Hueso Kortekaas**

16-12-2023 / 16-12-2023

1. Saio praktikoa: denontzako natura - 10:00-14:00

“Saio presentziala, Miramongo parkean”

Ezintasunen bat duten ikasleen kasuan, frogatu da naturarekiko kontaktua bereziki positiboa dela haien garapenerako. Hala ere, maiz besteek baino zailtasun handiagoak izaten dituzte beren onurez gozatzeko. Saio honetan, "Naturaleza Inklusiva" proiektua aurkeztuko zaigu, naturan kontaktuak eta estimulazioak dibertsitate funtzionala duten haurrentzat dituzten abantaila guztiak aprobetxatzeko proposamena. Jolas librean oinarritutako perspektiba, ingurune naturalarekiko kontaktua erraztuz eta modu guztiz ireki eta inklusiboan. Natura denontzako eskubidea den arren, norbanako batzuek oztopoak topa ditzakete egunerokotasunean eremu berdeetara irisgarritasuna zailduz. Tailer praktikoa honetan, horren inguruko zenbait gako emango dizkigu Katiak.

IMPARTIDOR/ES: **Katia Hueso Kortekaas**

16-12-2023 / 16-12-2023

2. Aniztasun funtzionalari aurre egiteko baliabideen azoka eta tailer esperimentalak - 15:30-17:00

“Saio presentziala, Miramongo parkean”

Edozein ikasle zein irakaslek naturan hezi ahal izateko erabili daitezkeen baliabide eta tresnak erakutsiko zaizkigu bertan

IMPARTIDOR/ES: **Ibilki Bidaiak**

18-12-2023 / 18-12-2023

Zaintza naturan generoaren kuspegitik

“Online saioa”

Nola txertatu zaintzak basoan? Nortzuk dira zaintzaileak eta nola bultzatu norbanakoaren ongizatea?

IMPARTIDOR/ES: **Bibiana Marful Castañal**

19-12-2023 / 19-12-2023

Escuela Nenea: caso práctico de cómo aplicar la pedagogía de los cuidados al educar en la naturaleza

“ZUZENEKO online saioa (18:00-19:00)”

Los días en Nenea se desarrollan en torno a los cuidados compartidos. Partimos de la idea de que estamos en este mundo porque alguien cuidó de nosotras, nos cuidan cada día, también cuidamos, para que todo fluya es fundamental que seamos conscientes de esta importante realidad.

Nos cuidamos cuando decidimos ponernos la ropa para la lluvia si queremos saltar en los charcos, cuando nos alimentamos si tenemos hambre, cuando curamos nuestras heridas y pedimos ayuda.

Cuidamos de los demás ayudándoles a abrochar la mochila, a levantarse en un tropezón, o preguntándoles que podemos hacer para que se sientan mejor.

Cuidamos los espacios cuando preparamos la asamblea, cuando recogemos o limpiamos, cuando cambiamos la distribución de las mesas.

Cuidamos del aseo y la higiene, de la comida, de Duna, de la huerta, de los gusanos de seda...

Cuidamos y somos cuidadas, y agradecemos a los demás por lo que hacen por nosotros y nosotras, y agradecemos a la madre tierra que nos sostiene.

IMPARTIDOR/ES: **María Mayorga Martín**
Bibiana Marful Castañal

20-12-2023 / 27-12-2023

Ikastaroaren itxiera eta agurra

“Online saioa”

Saio honetan ikusitako ideien sintesia egingo dugu eta ikastaroari itxiera eman

IMPARTIDOR/ES: **Maialen Sistiaga Poveda**

Degradatua dagoen herri edo hiri-eremu izatetik lorategi bizi batera salto egiteko bidaia

“Saio presentziala - 10:00-17:00 - Zarauzko La Salle ikastetxean”

Kanpoko espazioak aukera bat dira ikastetxeentzat, herri eta hirientzat diren era berean. Egungo osasun eta ingurumen krisiak kanpoko espazioak egokitzeko beharra berresten du. Horregatik, proposamen honen bidez, birnaturalizazioa, egokitzapen ekintza txikiak eta kodiseinu prozesuak sustatuko ditugu, natura oinarri duten, naturan gertatzen diren eta naturatik datozen ikaskuntza-espazioak komunitatearen eskura jarri ahal izateko. Horrela, espazio bioanitz eta hezitzaileagoak eskaini ahal izango ditugu. Penny Ritscherrek dioen bezala, “Kanpoko espazio handi bat, nortasunik gabea, hutsa eta laua, ez da bizitzeko lorategi bat; presoan patio baten antz handiagoa du. Horrelako eremuek, sakabanatzea, urduritasuna eta asperdura eragiten dutea. Lorategia leku artikulatua izan beharko litzateke, atsegina, xarmagarria eta sekretuz betea”. Bidaia hau sortzailea, erakargarria eta eraldatzailea izango da, gure betaurrekoak koloreztatzeko eta ikuspegi koloretsuago batetik begiratzeko. Prozesua inklusiboa izango da, parte-hartzaileen ikuspegia txertatzeari esker; eta, horrela, guztiontzat sortuko dugu. Bertan bizi diren pertsonak eta izaki bizidunak modu osasungarrian garatu ahal izateko.

IMPARTIDOR/ES: **Ivan Tellaetxe Ulesi**
Mayi Lekuona Artola

Dirigido por:

Maialen Sistiaga Poveda

Kutxa Ekogunea, Baso Eskola

Es doctora en Biología y ha sido investigadora y profesora en la UPV, en la Universidad British Columbia (Canadá) y en la Universidad Cagliari (Italia). Tiene una amplia experiencia en la coordinación de grupos de tiempo libre y hoy en día es una de las técnicas del proyecto Baso-eskola de Kutxa Ekogunea. Ha trabajado también en el Departamento de Educación Ambiental de Kutxa Ekogunea y es miembro del grupo EuskalNatura (UEU Ciencias naturales) desde 2007. Además es profesora en el Máster de Profesorado online de UEU.

Irati Andoño Erdozain

Kutxa Ekogunea

Kutxa Ekoguneko Baso-eskola teknikaria da. EHUko Bilboko Irakasleen eskolan irakasle ikasketak burutu ditu, Haur Heziketan espezialitatea eta Bartzelonako Unibertsitatearen eskutik Ikaskuntza Espazioen Diseinua graduondoa burutu du. Esperientzia handia du haur eta gazteekin bai helduekin lanean, herrialde eta hezkuntza zein laguntza ezarpen ezberdinetan. Baso Eskola edo Forest Kindergarten proiektua lideratzen aritu da Eskozian urte luzez eta Bandera berdea (Eco Flag) lortzeko partaide aktiboa izan da.

Profesorado

Mayi Lekuona Artola

María Mayorga Martín

Itsaso Olaizola Azurmendi

Gipuzkoako Foru Aldundia, Goi mailako teknikaria

Zuzenbide-ekonomikoan lizentziatu zen Deustuko Unibertsitatean (1996); Ingurumen Zuzenbidean bi master ditu bata Donostian UPV/EHUⁿ (1997-98) eta bigarrena AEBtan (1998-2000). Amatasunak bultzatuta, magisteritza ikasketak ere burutuak ditu. Lan esparruan, ingurumen abokatu gisa lan egin izan du Madrilen (2000-02); Herri Indigenen Elkarteentzat aholkularitza juridikoa egin du Peruko GKE batean (2002); Eusko Ikaskuntzako XVI. Kongresuko Idazkari Nagusia izan da (2003-05); eta Eusko Jaurlaritzako Ingurumen eta Lurralde Antolamendu Saileko aholkulari gisa ere aritu izan da (2006-09). Ordutik gaur arte, Kutxa Ekoguneko Proiektu kudeatzailea da, besteak beste, hizkuntza-ekologia arloan eta Kutxa Fundazioko Hizkuntza, Berdintasun eta Ingurumen Batzordeko (HIB Batzordea) Koordinatzailea da. Honez gain, egun, UPV/EHUren Eragin Linguistikoen Ebaluazioa graduondoko (titulu propioa) Batzorde Akademikoko kide da eta irakasle ere dihardu.

Precios matrícula

MATRÍCULA	HASTA 04-12-2023
General	111,00 EUR
Matrícula reducida general	95,00 EUR
Aprender Para Enseñar - Gobierno Vasco	95,00 EUR
Aprender Para Enseñar - Gobierno de Navarra	95,00 EUR
Exención de matrícula	78,00 EUR
Elkar	95,00 EUR
Profesionales y estudiantes de euskaltegis o centros homologados de autoaprendizaje	95,00 EUR